

Vale, Tjeerd

Dit is een afscheidssymposium voor Tjeerd de Graaf, waar ik de inleiding verzorg, en Dicky Gilbers heeft mij geïntroduceerd als directeur van het taalkundige onderzoeksinstituut. Alleen mag ik van Tjeerd in die hoedanigheid hier niet staan. Dus ik moet ermee beginnen dat ik me excuseer, en dat bevalt uiteraard niemand.

Nee, een directeur een inleiding laten geven, dat klinkt allemaal te gezagsgetrouw, te bureaucratisch, bijna anti-de Graaf. Eerst waren op dit symposium alle titels—doctor, hoogleraar, decaan, en wat ze allemaal zijn—ongewenst, maar dat ging te ver. Dicky heeft Tjeerd wat murw gemaakt, en nu mogen sommige ook meedoen.

Ja, het was Dicky die Tjeerd overhaalde dat ik het mocht inleiden, en daar is het mij duidelijk geworden: Ik sta hier om dit afscheidssymposium in te leiden omdat geen belangrijker mens het van Tjeerd mocht doen.

Instinctieve Democraat

En daarmee verwijst ik naar één van Tjeerd's meest opvallende kenmerken: hij is zoals veel wetenschappers een *democraat* in hart en nieren, iemand die het gezag van feiten, wiskunde en harde logica accepteert, maar niet dat van instellingen en organisaties.

Œuvre

Tjeerd is een onrustige geest die aan zeer uiteenlopende thema's heeft gewerkt, van astrofysica (zijn promotiegebied), tot instrumentele fonetiek, spraakherkenning, descriptieve taalkunde, de Platduitse diaspora, en, in de afgelopen tien jaar, de documentatie van bedreigde talen. Voor jullie die hier zitten die niet uit de taalkunde komen, is het goed dat ik toevoeg dat men zelden zo een brede en uiteenlopende palette van activiteitsgebieden bij taalkundige vindt. Nog indrukwekkender is het, wanneer Tjeerd zijn verschillende expertises in één project kwijt kan, b.v. in zijn samenwerking met Asakura in Hokkaido waar ze een lasertechniek ontwikkelden om oude wasrollen akoestisch te ontsluiten.

Toekomst

Bij een afscheid is een terugblik op een carrière gebruikelijk, maar dat is een traditie die ik hier echter maar ten dele wil volgen. Ik ben overtuigd dat Tjeerd midden in de meeste opwindende periode van zijn arbeidsleven staat.

Tjeerd werkt al vijftien jaar in de richting van het documenteren van bedreigde talen, al tien jaar bijna uitsluitend in deze richting, alhoewel het gebied pas in de afgelopen vijf jaar een hoge vlucht begon te nemen, toen het besef eindelijk rijpte dat de helft van 's werelds talen de volgende eeuw niet zou overleven. Tjeerd werkt nu in projecten in Japan, Sakhalin, en St. Petersburg betreffende uiteenlopende thema's als Nenets (een Permische taal binnen de Finno-Oegrische familie), Komi (een Samo-jedische taal), en—het meest exotische—Nivkh (of Giljak, een isolaat, een taal zonder zekere verwante). Tjeerd heeft hiervoor buitengewoon indrukwekkende medewerkers gevonden, slimme en energieke jonge mensen die deze onderzoekslijn van hem overnemen.

Persoonlijke Kenmerken

Tjeerd is zo veel: om te beginnen is hij uitmuntend slim, met een intelligentie die makkelijk van thema tot thema wisselt; verder is hij ongelooflijk energiek, iemand die dagelijks vanaf een uur of half acht hard werkt maar die een avondvergadering of een veeleisende reis niet schuwt als het hem dichterbij zijn doel brengt. Bovendien is Tjeerd — en dit weten minder mensen — buitengewoon gedisciplineerd en doortastend. Talen leren is geen “knobbel,” en hoeveel mensen kent u die Ests naar Nederlands kunnen tolken? Of naar Fries, Engels, Duits, Frans, Russisch, Hongaars, Pools, of Japans?

Breed geleerd, op de hoogte van de verschillendste thema's, veel gereisd, een boeiende en uitdagende docent. Dit zou een fantastische collega moeten zijn, niet?

Een lastige buurman

Ja, was het niet dat anderen je steeds met hem gaan vergelijken. Je mag gewoon niet naast Tjeerd staan. Je verliest gewoon van hem.

- Voel je je b.v. een beetje interdisciplinair?
 - Laat Tjeerd dan vertellen over zijn werk in de astrofysica, de spraakherkenning, en het Jiddisch van de Oostzeestaten.
- Voel je je soms wat avontuurlijk als je naar Trieste gaat voor een conferentie? Of naar Banff?
 - Laat Tjeerd wat vertellen over zijn veldwerk op Sachalin eiland, of in Siberië waar de ene collega de laatste boot voor de winter niet haalde — en nog zes maanden moest blijven?

- Netwerk je met zeer geleerde collega's, zo dat bekenden je soms vragen hoe het met Pim Levelt of Bernard Comrie is?
 - Dan vertelt Tjeerd over zijn postdoc jaar in Cambridge waar Stephen Hawking ook werkte.
- Ben je trots op je beroepelijke erkenning, b.v. dat je secretaris van de ene of andere stichting bent?
 - Dan moet je niet naar Tjeerd's eredoctoraat van St. Petersburg kijken.

Volgens Hegel staan we voortdurend in een “strijd om erkenning”, en daarin hebben we domweg te weinig aan een zo'n bekwame collega waartegen je altijd wat bleek afsteekt.

Een lastige buurman!

prof. dr. ir. John Nerbonne

~~Director CLCG~~

30 jan 2004